

Referat af møde i arbejdsgruppen ved Svartingedal lørdag den 11. august 2018

Til stede: Mads, Jens, Klaus og Emilie Noline Schmidt (FVF sekretariat)

Afbud: Anders, Kaare, Karen, Gunhild

Dagen startede med macheter, ørnenæb og sav i hånden til Store Klippedag i Svartingedal. Opvækst på engen af primær rød-el blev klippet ned, og efterfølgende trukket ud og lagt til naturligt henfald i skovbrynet. Der blev arbejdet med stor entusiasme og masser af gåpåmod, og det efterfølgende arbejdsgruppemøde bød på en velfortjent kage i de afklippede træer.

1/ Siden sidst/udførte arbejder

Nyt fra sekretariatet:

Først og fremmest mange tak for jeres klargøring af naturreservatet til indvielsen i april. Der kom mange interesserede fra hele landet, og alle kom tørskoede gennem og uden at falde fra jættesten og ned igen, takket være arbejdsgruppen havde lavet trædesten, planker, tov og rydning af stierne – tak for det 😊!

I juni afholdt Fugleværnsfonden Bioblitz i Svartingedal. Artslisten for sprækkedalen blev boostet fra små 30 arter ved årets begyndelse til nu at omfatte over 400 arter.

Læs evt. mere om dagen på Fugleværnsfondens hjemmeside

https://www.fuglevaernsfonden.dk/fuglevaernsfonden/nyheder?m=visning&nyhed_id=318

Søren Sildehoved har efter aftale fået lov til at afholde fugleture i Svartingedal.

Den 25. august afholdes frivilligræf for alle Fugleværnsfondens frivillige ved naturreservatet Bøjden Nor. I har modtaget en mail herom. Jens og Klaus deltager.

Fugleværnsfondens nye skjul, *Det Innovative Observationsskjul*, ved naturreservatet Tryggelev Nor, står nu færdigt og indvies den 25. september. Skjulet er Danmarks første flydeskjul med envejsruder, hvor fuglene kan observeres i øjenhøjde. Bestemt et besøg værd.

Udførte arbejdsopgaver i reservatet:

Se skema sidst i referatet.

Klaus har stået for indkøb af værktøj til arbejdsgruppen. Alt indkøbt værktøj ligger hos Mads, der bor tæt på Svartingedal. Efter forudgående aftale med Mads, kan værktøjet afhentes til brug i reservatet. Alle Fugleværnsfondens frivillige er dækket af fondens forsikring under deres arbejde i reservatet. Forsikringen dækker kun, hvis der anvendes korrekt sikkerhedsudstyr. Dette er også indkøbt, og skal anvendes ved fx brug af motorsav.

2/ Afklaring med kommunen

Emilie (ENS) og Ole Holm, fra Bornholms Regionskommune (BRK), har besigtiget Svartingedal i juni, med henblik på afklaring af arbejdsfordelingen i dalen samt afgrænsning af afgræsningen. Der blev indgået en mundtlig aftale om, at Regionskommunen opretholder stenbruddet lysåbent, mens Fugleværnsfonden har ansvaret for at holde engene lysåbne. Regionskommunen vil sørge for at foretage rydninger af brombær på engen, så området er tilgængeligt for de frivillige.

Det aftales i arbejdsgruppen, at der fremadrettet vil blive afholdt en årlig rydningsdag af engen.

Store Klippedag

I år blev ca. halvdelen af vedopvæksten (primær rød-el) fjernet fra engen på årets Store Klippedag. Det blev prioriteret at fjerne opvæksten fra de centrale dele af engen samt omkring vandhullet. Den øvrige vedopvækst forventes at blive fjernet ved en arbejdsdag i efteråret.

Det aftales, at der ved næste arbejdsgruppemøde vurderes, om der er brug for en mindre rydning af opvæksten inden fuglenes ynglesæson.

3/ Nye medlemmer til arbejdsgruppen

Der har været stor interesse for Svartingedal, og arbejdsgruppen tæller p.t. 7 medlemmer. Det er dog ikke altid alle, der kan komme på de planlagte arbejdsdage, og arbejdsgruppen kan derfor med fordel have flere medlemmer.

ENS' erfaring er, at der ikke kan være for mange i en arbejdsgruppe. Flere medlemmer betyder flere hænder på arbejdsdagene, og udføres arbejdsopgaven hurtigere end forventet, er der blot ekstra tid til at studere reservatet gennem kikkerten.

Alle er velkomne uanset baggrund og interesse, og alle kan bidrage med noget forskelligt.

På mødet blev vi derfor enige om at gå mere aktivt ind i at skaffe nye medlemmer til arbejdsgruppen. Klaus og Kaare planlægger at forhøre sig i Bornholms grønne organisationer, om der er nogen, der kunne være interesserede i at indgå i arbejdsgruppen.

4/ Græsning

Der er i foråret sendt en dispensationsansøgning til fredningsnævnet vedrørende afgræsning af Svartingedal. Hegningen er udformet i samarbejde med BRK og har løbende gennemgået nogle revideringer. Afgørelsen er faldet, og der afventes (d.d.) på, at klagefristen oprinder.

Hegnsværningen forventes at se ud som vist nedenfor:

Der etableres låger, så der er fri afgang gennem foldene. Stenbruddet er i den reviderede udgave inkluderet i hegningen, for at de græssende dyr kan hjælpe med at holde stenbruddet lysåbent. Hegningen forventes etableret i løbet af den kommende vinter, så den står klar til foråret 2019.

ENS undersøger p.t. muligheder for afgræsning med forskellige lokale dyreholdere. Bl.a. har Mads fra arbejdsgruppen ytre interesse om at afgræsse arealet. Ligeledes har ENS snakket med beboerne på Svartingegård, og Mads har kontakt til en lokal gedeholder, der også har vist interesse. Afgræsning med geder er interessant, da geder i høj grad vil kunne hjælpe med at holde den kraftige tilvækst af brombær nede.

5/ Kommende arbejdsopgaver og arbejdsdage

Se skema sidst i referatet

Bemærk: ekstra klippedag lørdag den 6. oktober kl. 10. Mødested: stenbruddet

6/ Fastlæggelse af næste arbejdsgruppemøde

Sæt kryds i kalenderen, næste arbejdsgruppemøde er: **onsdag den 20. marts kl. 18.30.**

7/ Eventuelt

Der var intet under eventuelt.

Jeg takker for en god arbejdsdag samt et godt møde i det grønne.
Jeg ser frem til vores møde i marts.

Tøv aldrig med at kontakte mig, hvis I har noget på hjertet inden da.

På glædeligt gensyn!

Emilie

Arbejdsopgaver i Svartingedal

	Ansvarlig i arbejdsgruppen + kommentarer	Er gjort	Efterår/ vinter 2018	Forår/ sommer 2019
Faste opgaver:				
Rydning af stier	Klaus koordinerer. Der vælter løbende en del træer i Svartingedal, primært ask der lider under sygdommen asketoptørre. Observerer I træer der er væltet henover stien, kontakt da Klaus , der sørger for at koordinere rydning så stien igen er farbar. Stien må gerne fremstå med et urskovslignende præg, så overlæggere må gerne forblive, blot vejen er farbar og sikker.	X		
Udlægning af trædestubbe og -planker	Løbende og efter behov. Der mangler lidt op mod Jættebold.	X	X	
Bekæmpelse af japansk pileurt	Emilie udarbejder en handlingsplan, der forelægges på mødet i marts.			X
Rydning af engen	Klaus koordinerer endnu en klippedag i år. Der planlægges fremadrettet en årlig <i>Store Klippedag</i> i september måned. I tidlig forår vurderes det, om der også er brug for en forårsklipning.	Delvist – klipping færdiggøres i efteråret	X	(X)
Andre opgaver:				
Opsætning af reb til Jættebold		X		
Indkøb af værktøj og redskaber til arbejdsgruppen	Klaus (værktøjet opbevares hos Mads)	X		
Redekasser	Klaus koordinerer. Der bygges og opsættes redekasser (mejsler, fluesnapper, rødstjert). Klaus har skaffet materiale, og kasserne nummereres, så vi efterfølgende kan holde øje med aktiviteten i de enkelte kasser.		X	